

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2819401 E-mail : disas_moac@hotmail.com

แจ้งเตือนเรื่อง “เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง”

วันที่ 30 มกราคม 2562

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เริ่มปลูกมันสำปะหลังถึงมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๓ เดือน เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ช่วงฤดูแล้ง สภาพอากาศกลางวันร้อนแห้งแล้ง กระแสลมแรงฝนทิ้งช่วง ซึ่งสภาพอากาศดังกล่าวเหมาะต่อการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง จึงขอความร่วมมือผู้ประกอบการจำหน่ายท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง พันธุ์ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังด้วยสารเคมีอิมิดา คีโลพรีด หรือไทอะมิโทแซม ก่อนเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ไปยังแหล่งปลูกอื่นๆ และในแหล่งเพาะปลูกของเกษตรกรเองก็ควรแช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารเคมีไทอะมิโทแซมด้วยเช่นกัน เพื่อป้องกันเพลี้ยแป้งที่หลงเหลือติดมากับท่อนพันธุ์นอกจากนี้เพลี้ยแป้งสามารถระบาดจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง โดยการติดไปกับคนท่อนพันธุ์ กระแสลม และมดเป็นพาหนะนำตัวเพลี้ยแป้งไปเลี้ยงเพื่อรอดูดกินมูลหวานจากเพลี้ยแป้ง โดยความเสียหายจากการทำลายของเพลี้ยแป้งต่อผลผลิตขึ้นอยู่กับระยะการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดหรือการเข้าทำลายของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ให้แจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้าน หรือแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อประสานงานศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ขอรับการสนับสนุนแตนเบียน *Anagyrus lopezi* และแมลงช้างปีกใส เพื่อนำไปปล่อยใช้ควบคุมการระบาดของเพลี้ยแป้งในพื้นที่

ชื่อวิทยาศาสตร์:

Ferrisia virgate เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug)

Pseudococcus jackbeardsleyi เพลี้ยแป้งแฉักเบียดเลย์ (Jackbeard)

Phenacoccus madeirensis เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug)

Phenacoccus manihoti เพลี้ยแป้งสีชมพู (Pinkish mealybug)

วงศ์ : Pseudococcus

อันดับ : Homoptera

ชื่อสามัญอื่น : -

รูปร่างลักษณะ

เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug) : ลำตัวตัวคล้ายลิ้น ผ้นลำตัวสีเทาเข้มมีผงแป้งปกคลุมลำตัว เส้นขนขึ้นหนาแน่นขนที่ปกคลุมลำตัวเป็นเงาคล้ายใยแก้วมีแถบดำบนลำตัว ๒ แถบ ชัดเจนส่วนปลายมีหางคล้ายเส้นแป้ง ๒ เส้น ยาวครึ่งหนึ่งของความยาวลำตัว เพลี้ยแป้งชนิดนี้พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน ระดับความรุนแรงไม่ถึงขั้นทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการควบคุมโดยศัตรูตามธรรมชาติอย่างสมดุลจากตัวห้ำและตัวเบียน

เพลี้ยแป้งแฉักเบียดเลย์ (Jackbeard) : ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผ้นลำตัวสีเทาอมชมพู มีผงแป้งสีขาวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งเรียงกันจำนวนมาก เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังชอบอาศัยอยู่บริเวณโคนต้นหรือในดิน

เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug) : ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผ้นลำตัวสีเขียวอมเหลือง มีผงแป้งสีขาวบาง ๆ ปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้น ๆ เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว และที่ลำตัวมีสันนูน 3 แนว ตามความยาวลำตัว เส้นนูนที่สุดอยู่กลางลำตัว สามารถวางไข่ได้ประมาณ ๕๐๐ ฟองต่อตัว ตัวเต็มวัยชอบกินใบแก่ พบระบาดทั่วไปในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง

เพลี้ยแป้งสีชมพู(Pinkish mealybug) : เป็นเพลี้ยแป้งที่ระบาดทำลายมันสำปะหลังรุนแรงในขณะนี้ ลำตัวรูปไข่ผนังลำตัวสีชมพู มีผงแป้งปกคลุมลำตัวด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งสันหรือไม่เห็นเด่นชัดเส้นแบ่งด้านท้ายลำตัวสั้น ขยายพันธุ์ได้โดยไม่อาศัยเพศ (เพศเมียไม่จำเป็นต้องได้รับการผสมพันธุ์จากเพศผู้) วางไข่เป็นฟองเล็กๆ ในถุง ไข่มีสีเหลืองอ่อนลักษณะยาวรีมีใยคล้ายสาลีหุ้มไว้ เมื่อใกล้ฟักไข่จะมีสีเข้มขึ้นระยะไข่ประมาณ ๘ วัน ตัวอ่อนจะลอกคราบ ๓ ครั้ง จึงเป็นตัวเต็มวัย รวมระยะเวลาตั้งแต่เป็นไข่จนถึงตัวเต็มวัยใช้เวลา ๒๑ วัน เพลี้ยแป้งสีชมพูสามารถวางไข่ได้มากถึง ๕๐๐ ฟองต่อตัว

การขยายพันธุ์ของเพลี้ยแป้ง

๑. โดยใช้เพศ

๒. โดยไม่ใช้เพศ (Thelytokous parthenogenesis)

แบ่งเพลี้ยแป้งตามลักษณะของลูกที่ออกมาเป็น ๒ ประเภท

๑. ประเภทวางไข่ (Oviparous) ไข่อยู่ภายในถุงไข่ที่มีเส้นใย คล้ายสาลีปกคลุม

๒. ประเภทออกลูกเป็นตัว (Viviparous)

ภาพการทำลายของเพลี้ยแป้ง

ศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง

๑. ตัวห้ำ : แมลงช้างปีกใส (Plectiscus ramburi)

๒. ตัวเบียน : แตนเบียน Anagyrus lopezi

๓. เชื้อจุลินทรีย์: เชื้อราบิวเวอเรีย

ไข่แมลงช้างปีกใส

ตัวเต็มวัยแมลงช้างปีกใส

ตัวอ่อนตัวเต็มวัยตัวแก่เพลี้ยแป้ง

ตัวเต็มวัยตัวอ่อนตัวแก่เพลี้ยแป้ง

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

1. ในพื้นที่ที่ยังไม่พบการระบาด

1. ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด
2. เก็บซากพืชออกจากแปลง ไถพรวนหลายๆครั้ง และตากดินอย่างน้อย 14 วัน
3. แช่วท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ
4. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

2. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยแป้ง

1. หลีกเลี่ยงการปลูกในฤดูแล้ง
2. ไถพรวนดินหลายๆ ครั้ง ตากดินอย่างน้อย 14 วัน
3. แช่วท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ
4. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์
5. ถ้าพบการระบาด รุนแรงในมันสำปะหลังอายุ 1-4 เดือนให้ถอนทิ้งทั้งหมดแล้วเผา

ทำลายนอกแปลง

6. ถ้าพบการระบาดในมันสำปะหลังอายุ 4 - 8 เดือน ให้ตัดยอดหรือถอนต้นที่พบ

นำไปเผาทำลายนอกแปลง

7. ถ้าพบการระบาดในมันอายุมากกว่า 8 เดือน ควรเก็บผลผลิต ตัดต้นทิ้งนำไปเผา

ทำลายนอกแปลง ทำความสะอาดแปลงปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด อ้อย ข้าวฟ่าง ทานตะวัน พืชตระกูลถั่ว

8. ใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมเพลี้ยแป้ง เช่น แมลงช้างปีกใส ตัวเต่า แตนเบียน หรือศัตรูธรรมชาติที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ

9. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไม่ให้ตัวห้ำและตัวเบียนที่เป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลังถูกทำลาย

10. ใช้วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

การแช่วท่อนพันธุ์ ก่อนการปลูกด้วยสารฆ่าแมลง 5-10 นาที

- thiamethoxam (Actara 25 % WG) อัตรา 4 กรัม/น้ำ 20 ลิตร
- imidacloprid (Provado 70 % WG) อัตรา 4 กรัม/น้ำ 20 ลิตร
- dinotefuran (Starkle 10 % WP) อัตรา 40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร